

Kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning” (Ds 2024:28) Ku2024/01101

Tidningsutgivarna (TU) har tagit del av rubricerad departementspromemoria och får framföra följande synpunkter.

Principiellt om behovet av en mediefrihetsförordning

Sverige och dess nordiska grannländer har robusta regelsystem för att säkerställa tryck- och yttrandefriheten, i Sverige dessutom med en detaljerad förankring i våra två mediegrundlagar (TF och YGL). Det är heller ingen slump att de nordiska länderna år efter år hamnar högt i bedömningarna av sk ”pressfrihetsindex”.

Det är något vi alla i Sverige, såväl statsmakten som medierna - ska vara stolta över, försvara, vårda och utveckla.

Sverige ingår samtidigt i den europeiska gemenskapen (EU), där vi tillsammans med andra medlemsstater också står upp för mediefrihet.

Medlemskapet i EU har tjänat Sverige väl.

Liksom i Sverige, har dock på många andra håll yttrandefriheten, inte minst de senaste åren, utsatts för – och utsätts för – kraftiga påfrestningar.

Och i de medlemsstater där skyddet för yttrandefriheten är svagare, är det då desto viktigare att vi gemensamt står upp för att försvara och stärka den.

Tryck- och yttrandefrihet är samtidigt inte särskilt bra lämpat för en pan-europeisk koordinering. Dess omfattning bottnar ofta i skilda historiska, kulturella, ideologiska, religiösa och kanske rent av geografiska synsätt.

Som även år 2025 kan vara svåra att förena. Men det är viktigt att lägga ett ”golv”, dvs en miniminivå för en anständig mediefrihet

TU välkomnar därför mediefrihetsförordningen (EMFA), i en förhoppning om att den kan bredda och stärka mediefriheten bland samtliga EU:s medlemsstater.

TU vill samtidigt understryka att EMFA ska ses just som ett "golv" där ribban utifrån de svenska mediegrundlagarna ligger väsentligt högre. Och där det inte på något sätt från svenska utgångspunkter ska kompromissas.

TU vill betona att det är viktigt att Mediemyndigheten, som i allt väsentligt föreslås som ansvarig myndighet, har en nära dialog med branschen i tolkningen av bestämmelserna.

Med detta sagt, och i medvetenhet om det begränsade rörelseutrymme som förordningen ger, har TU följande synpunkter.

4 Rättigheter och skyldigheter för medieleverantörer

- a) TU noterar bedömningen i promemorian (s 26 ff) om att rätten att utöva ekonomisk verksamhet garanteras genom etableringsfriheten i mediegrundlagarna.

TU ställer sig dock frågande till förhållandet mellan denna bedömning och vad som sedan anförs i promemorian (s 68) om förhållandet mellan just etableringsfriheten i TF och YGL och de föreslagna bestämmelserna för bedömning av koncentration på mediemarknaden (s 52 ff).

TU utvecklar detta i kommentaren till kap. 5

- b) TU delar bedömningen i promemorian (s 27 ff) om att mediefrihetsförordningens krav om att säkerställa redaktionell frihet och oberoende samt skydd för journalisters källor inte kräver några kompletterande bestämmelser.

TU vill dock understryka att utrymmet för att kunna göra undantag från källskyddet behöver begränsas ytterligare och att det gäller även för svenskt vidkommande.

4.3 Mediemyndigheten ska tillhandahålla en nationell databas över medieägande

Mediemyndigheten hanterar redan idag, liksom TU:s medlemmar, många uppgifter bland annat genom lag (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område och TU anser att det i görligaste mån ska samordnas och att Mediemyndigheten ansvarar för att minimera eventuellt dubbelarbete för mediebolagen.

4.4 Artikel 18 och 21

TU håller med promemorian om att det inte krävs kompletterande bestämmelser. Med detta sagt är det oerhört viktigt att Sverige noga bevakar att förordningens bestämmelser följs i praktiken och Mediemyndigheten bör härvid ha en återkommande dialog med branschen för att säkerställa att så sker.

5 Regler för bedömning av koncentrationer på mediemarknaden

I tidigare utredningar har konstaterats att det krävs en delegationsbestämmelse i TF och YGL för att ingripande mot förvärv ska få ske (SOU 1980:28 sid 27, SOU 1999:30 sid 314ff). TU vill mot den bakgrunden ifrågasätta förenligheten mellan de föreslagna reglerna för bedömning av koncentrationer på mediemarknaden och den grundlagsbefästa etableringsfriheten.

Även om det i promemorian framhålls att en bedömning inte kommer att medföra att en koncentration kan stoppas så anser TU att en sådan prövning får anses mycket problematisk.

TU befarar att en sådan bedömning riskerar att på ett oacceptabelt sätt grumla gränsen gentemot mediegrundlagarna och etableringsfriheten.

6 Statlig annonsering

TU välkomnar den informationsskyldighet som följer av förordningen och också att den fördelning av offentliga utgifter som tilldelats för statlig annonsering fördelas till en bred mångfald av leverantörer av

medietjänster, med beaktande av nationella och lokala särdrag som finns i Sverige. TU anser att Mediemyndigheten har en viktig uppgift att följa så att denna reglering följs.

7.4 Befogenheter vid utövandet av tillsynen

När det gäller rätten att begära upplysningar och handlingar så understryker TU vad som anges i promemorian (sid 81) om att myndigheten har att beakta nationella bestämmelser om bland annat anonymitetsskydd och efterforskningsförbud och att tillsynsmyndighetens befogenheter är begränsade av bestämmelserna i TF och YGL.

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist

Jan Fager
Jurist